

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд на тема
**„Концертният строй $A^1 = 432 \text{ Hz}$ и отворените квинти: опит за
интегрално акустическо, психофизиологическо, когнитивно и
практическо изследване”**
на редовния докторант на сектор „Музика”,
Институт за изследване на изкуствата Българска академия на науките
Иван Костадинов Янакиев
за присъждане на образователната и научна степен „Доктор”,
област на висшето образование: 8. Изкуства,
професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство
„Музикознание, музикално и танцово изкуство”

от проф. д.н. Филип Христов Павлов
ЮЗУ „Н. Рилски” – Благоевград
жив. гр. София, кв. Младост 3, бл. 317, вх. А, ап. 3

Дисертацията на Иван Янакиев изследва един дискуссионен аспект на редица музикално-теоретични изследвания, който ангажира вниманието и на много учени с различен изследователски профил: математици, философи, медици, психолози, физици, и др. Концертният строй пряко засяга инструменталната изпълнителска практика и е обект на сериозни дискусии, на отрицателни или утвърждаващи публикации, които продължават да търсят и изследват закономерности и явления, свързани с неговото разнородно приложение и широк обхват на музикално-сценични проявления през вековете. В този смисъл, докторантът поема сериозен риск да представи своя научна концепция и да изложи становища по редица спорни въпроси, които излагат и дискутират редица научни светила. Той убедено и аргументирано защитава разбиранията си и предлага научни изводи в дисертационното изследване, определя широки параметри в различни аспекти на планираната и извършвана изследователска работа, излага свои доводи и представя

доказателствен материал, като не се притеснява да изложи/изрази категоричната си позиция.

Трябва да се отбележи, че важна роля за отстояването на лична публична позиция имат предварителната общомузикална и научна подготовка и постигнатият висок образователен ценз на Иван Янакиев, които го представят като задълбочен, сериозен, амбициозен и много отговорен млад изследовател, добър анализатор на теоретични концепции с широк научен поглед. Към тази изходна база следва да се добави активната му работа като диригент на хорови и инструментални състави, като търсец изпълнител със съвременни разбирания за музиката, неговата активна публична дейност като редактор на радиопредавания, качествата му на организатор на различни художествени дейности, високата му компютърна грамотност, солидните чуждоезикови знания и добър литературен стил на изразяване. Всичко това определя гласуваното му доверие от ИИИЗк да осъществи тук своята научна разработка.

Дисертационният труд е стройно изграден и последователно представя логиката на авторските намерения при конструирането на научната концепция. Целите на изследването са ясно формулирани: изследване на исторически факти, на теоретични постановки, на разликите във възприятията на музиката, представяне на връзката на музиката с говорната интонация в нейни разновидности, изграждане на невро-физиологична хипотеза, която да обективизира възприятията при различните въздействия на концертните строеве.

Методите за постигане целите на дисертацията се свързват с разнородни изследвания, създаване на математически модели, анализ на различни анкети и синтезиране на техните резултати.

От сложността на темата и от нейния дискуссионен характер произтичат редица задължителни условия за докторанта да представи, да разработи и да

анализира елементи от извънмузикални науки като съществен доказателствен материал. Общият обем на тази информация и непрекъснатото присъствие на различни примери, на представената табличност, на математически и акустически формули и др. изключително отежнява разработката и усложнява възприемането на следваната линия на развитие на съжденията по темата. Но, приемам преценката на дисертанта, свързана с необходимостта от представянето им като съществен елемент на неговия анализ.

Имам някои резерви и забележки към дисертационния материал в определени абзаци на неговото изясняване. Когато Янакиев говори за емпиричните открития на професор Даяна Дойч от университета на Калифорния в Сан Диего, той определя като „нейни” идеите_ за връзката между говорната интонация и мелодията. Тези взаимоотношения са известни не само и не оттогава в музикалната и в други теории и са залегнали в основата на редица научни концепции. Намираме ги и в композиторското творчество при автори, които са работили върху разноезикови текстове и това е отразено най-ярко в конкретната мелодична линейност и търсения на специфични звучности.

Когато коментира първата темепрация на Мария Ренолд, дисертантът казва, че нейния специфичен метод на настройване на пианото на 10 чисти Питагорови квинти е по-ценен „от самите отношения между интервалите, заради по-високото ниво на художествено внушение”. Тази теза не се подкрепя с никакви примери, а и не съществува **метод, който да внушава художествени резултати**. Само неговото музикално приложение може да го определи с различен еквивалент. Не намирам коректен отговор на естествено порождащия се въпрос: - Ако този метод е приложим **само в настройването на клавишните инструменти**, от какво значение биха били тези температури за огромния друг инструментариум, с който пианото си партнира в камерната и оркестрова музика?

В глава VII, композиторската практика на канадката Корийн Морсинк е представена/отбелязана само с един творчески пример, който е абсолютно недостатъчен, за да бъде с обобщаващо значение, въпреки че има конкретна обоснованост от неговото разглеждане.

В наблюденията върху фолклорната музика, Янакиев представя като действаща тенденция концертния строй $a^1 = 432$ Hz свързан с българската песенна традиция, визирайки изпълнението на песента „Излел е Дельо хайдутин”, записана от Валя Балканска в тези параметри и включена в музикалните материали изпратени в Космоса. В нашето историческо минало не е отбелязано национално пристрастие към този концертен строй, който и днес е „тера инкогнита” за фолклорното изкуство. Но асоциативните връзки с църковната музика и традиции съвсем не изключват възможността строят да се е утвърдил в практическата му употреба. Едва ли, обаче, може да се търси подобна закономерност при ръчната направа и звукова съвместимост на народния инструментариум, който съпровожда пеенето.

Във всяка от разработените глави в дисертационния труд могат да бъдат отбелязани и разграничени авторските изследователски възгледи на Янакиев от тези на коментираните личности, представени са широко неговите разбирания за звукова емисия и музикално-естетическо въздействие на тоновото изкуство, заявени са личните му музикално-интерпретаторски намерения и тенденциите за избор на музикалния строй, в който да работи като диригент.

Изведените приноси на дисертационния труд са точно формулирани, отразяват научната концепция на дисертанта и успешно извършената от него изследователска работа. Дисертацията е сериозно авторско дело, в нея са широко и убедително представени и защитени комплексните знания на Янакиев и натрупания действителен научен потенциал. Намирам за високо стойностна неговата разработка.

Авторефератът вярно отразява цялостния текст и концепцията за развитие на труда. Публикациите са свързани с посоката на научните изследвания и са важна част от тях. Следва да се отбележат и успешните защиты на отделни части от дисертацията, публикувани в научни издания и представени на сериозни международни форуми. Творческият му принос е извън всякакъв коментар и с голяма значимост за съвременното музикално изпълнителство.

Предлагам на уважаемото Научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор” по т. 8.3. Музикално и танцово изкуство „Музикознание, музикално и танцово изкуство” на Иван Костадинов Янакиев.

31.08. 2020 г.

София

Подпис:

(проф. д.н. Ф. Павлов)